

Wojciech G ó r a l s k i, *Zawarcie małżeństwa konkordatowego w Polsce*, Warszawa: Wydawnictwo Akademii Teologii Katolickiej 1998, ss. 183.

Książka ks. prof. Góralskiego została napisana w związku z ratyfikacją konkordatu pomiędzy Stolicą Apostolską a Rzeczpospolitą Polską i dotyczy małżeństwa konkordatowego w Polsce. Ratyfikowany i obowiązujący od 25 IV 1998 r. konkordat stwarza na podstawie art. 10 możliwość wywierania również skutków cywilnoprawnych zawartym małżeństwem kanonicznym (mówimy wtedy o „małżeństwie konkordatowym”). Wydaje się, że bezpośrednim motywem napisania tej książki było opublikowanie *Instrukcji Konferencji Episkopatu dla duszpasterzy z dnia 22 października 1998 r. dotyczącej małżeństwa konkordatowego*, która praktycznie ukazuje schemat powstawania małżeństwa konkordatowego w Polsce.

Sama publikacja ks. Góralskiego nie jest obszerna, ponadto jej znaczną część, można powiedzieć jej drugą połowę, zajmują wypisy z prawa polskiego i kościelnego dotyczące ratyfikowania konkordatu i możliwości zawarcia małżeństwa religijnego ze skutkami cywilnoprawnymi.

Pierwsza część opracowania zatytułowana „Zawarcie małżeństwa konkordatowego w Polsce” jest podzielona na trzy rozdziały.

Na końcu dość obszernego „Wstępu” Autor napisał, że jego praca jest adresowana zarówno do kanonistów, jak i cywilistów, albowiem małżeństwo konkordatowe to przedmiot zainteresowań jednych i drugich. Natomiast na samym początku zaznaczył, że tematyka małżeństwa pozostaje w centrum uwagi Kościoła, ale nie tylko.

„Z natury rzeczy w interesie zarówno Kościoła, jak i państwa leży to, aby wyrastająca na fundamencie małżeństwa rodzina, podstawowa komórka życia społecznego, mogła jak najlepiej wypełniać właściwe sobie funkcje i zadania: prokreacyjne, wychowawcze, opiekuńcze i społeczne” A zatem instytucje małżeństwa i rodziny winny stanowić obszar współdziałania państwa i Kościoła.

Rozdział pierwszy przedstawia elementy małżeństwa kanonicznego, którego zawarcie jest podstawą dla powstania skutków cywilnoprawnych małżeństwa konkordatowego. Prof. Góralski, prezentując formę kanoniczną zawarcia małżeństwa, zastanawia się, czy również małżeństwo kanoniczne zawarte w formie nadzwyczajnej może stanowić przesłankę dla uzyskania skutków cywilnoprawnych?

Rozdział drugi przedstawia natomiast skutki zawarcia małżeństwa podlegającego prawu polskiemu. Autor dokonuje następującej klasyfikacji: prawa i obowiązki małżonków w sferze niemajątkowej oraz prawa i obowiązki małżonków w sferze majątkowej i dokonuje ich analizy.

Rozdział trzeci ukazuje natomiast przesłanki wywarcia przez małżeństwo kanoniczne skutków cywilnoprawnych. Autor nie tylko przedstawia kolejne fazy zawierania małżeństwa konkordatowego, ale wprowadza swój bogaty komentarz.

W „Zakończeniu” znajdziemy jeszcze raz wyjaśnienie, że możliwość zawarcia małżeństwa konkordatowego to faktyczne uznanie wolności religijnej obywateli, uszanowanie poprzez prawodawstwo cywilne wyboru nowożeńców i przypomnienie, że małżeństwo konkordatowe w niczym nie narusza kompetencji państwa ani też nie przyznaje Kościołowi żadnych nowych uprawnień lub przywilejów. Swoje rozważania Autor kończy uwagą, że małżeństwo konkordatowe „stanowi nie tylko oczekiwany od dawna przejaw zrównania obywateli wobec prawa, lecz także wymowny wyraz dostrzegania przez wspólnotę religijną i wspólnotę polityczną potrzeby współdziałania na rzecz małżeństwa i rodziny – instytucji będącej fundamentem społeczeństwa”

Publikacja ma nie tylko duży walor naukowy, ale jest również praktycznym podręcznikiem dla duszpasterzy, którzy błogosławią małżeństwa kanoniczne w procesie powstawania małżeństwa konkordatowego. Na końcu wypada postawić następujące pytanie: komu dodatkowo można jeszcze dedykować prezentowaną pozycję? Na pewno również i tym, którzy w czasie dyskusji nad konkordatem, w sposób merytorycznie niczym nieuzasadniony, próbowali wmówić innym, że traktat ze Stolicą Apostolską wprowadzi w Polsce bigamię i prawodawstwo polskie zastąpi prawem kanonicznym.

Ks. Tomasz Rozkrut